

"לשון של זהורית" שהיה תלוי בפתחו של ההיכל ומה התחליף בימינו (ברכי נפשי תשע"ג)

לע"נ מו"ר ר' חיים שושנה אב"ד דמנחת מרוקו שנפטר למחרת יוה"כ ומו"ר אבי ר' מרדכי בר רחל אביטן שהיה חברו לתורה

1. **יומא סז ע"א**: ת"ר בראשונה היו קושרין לשון של זהורית על פתח האולם מבחוץ הלבין היו שמחין לא הלבין היו עצבין ומתביישיין התקינו שיהיו קושרין על פתח אולם מבפנים ועדיין היו מציצין ורואין הלבין היו שמחין לא הלבין היו עצבין התקינו שיהיו קושרין אותו חציו בסלע וחציו בין קרניו אמר ר' נחום בר פפא משום רבי אלעזר הקפר בראשונה היו קושרין לשון של זהורית על פתח אולם מבפנים וכיון שהגיע שער למדבר היה מלבין וידעו שנעשית מצותו שנאמר (ישעיהו א) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו

2. תנו רבנן: ארבעים שנה קודם חורבן הבית לא היה גורל עולה בימין, ולא היה לשון של זהורית מלבין, ולא היה נר מערבי דולק, והיו דלתות ההיכל נפתחות מאליהן, עד שגער בהן רבן יוחנן בן זכאי ...

א: נטיעת תקווה אצל האדם, לא להיכנס ליאוש

3. **בראשית**: יְהִי, מְקַץ יָמִים; וַיָּבֵא קִין מִפְּרֵי הָאֲדָמָה, מִנְחָה--לַיהוָה. ד וְהָבֵל הֵבִיא גַם-הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוּ, וּמִחֻלְבֵּהֶן; וַיִּשַׁע יְהוָה, אֶל-הָבֵל וְאֶל-מִנְחָתוֹ. ה וְאֶל-קַיִן וְאֶל-מִנְחָתוֹ, לֹא שָׁעָה; וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד, וַיִּפְּלוּ פָּנָיו. ו וַיֹּאמֶר יְהוָה, אֶל-קַיִן: **לָמָּה חָרָה לָךְ, וְלָמָּה נָפְלוּ פָּנֶיךָ. ז הֲלוֹא אִם-תֵּיטִיב, שְׂאֵת, וְאִם לֹא תֵיטִיב, לִפְתַּח חַטָּאת רֹבֵץ; וְאֵלֶיךָ, תִּשְׁוֹקְתוּ, וְאַתָּה, תִּמְשָׁל-בּוּ.**

4. **ליקוטי מוהר"ן רפ"ב**: וכן צריך האדם למצא גם בעצמו, כי זה ידוע שצריך האדם לזהר מאד להיות בשמחה תמיד, ולהרחיק העצבות מאד מאד ואפילו כשמתחיל להסתכל בעצמו ורואה שאין בו שום טוב, והוא מלא חטאים, ורוצה הבעל דבר להפילו על ידי זה בעצבות ומרה שחורה, חס ושלום, אף-על-פי-כן אסור לו לפול מזה, רק צריך לחפש ולמצא בעצמו איזה מעט טוב, כי איך אפשר שלא עשה מימיו איזה מצוה או דבר טוב, ואף שכשמתחיל להסתכל באותו הדבר הטוב, הוא רואה שהוא גם כן מלא פצעים ואין בו מתם, הינו שרואה שגם המצוה והדבר שבקדושה שזכה לעשות, הוא גם כן מלא פניות ומחשבות זרות ופגמים הרבה, עם כל זה איך אפשר שלא יהיה באותה המצוה והדבר שבקדושה איזה מעט טוב... כמו כן הוא אצל האדם בעצמו, שצריך לדון את עצמו לכף זכות, ולמצא בעצמו איזה נקדה טובה עדין, כדי לחזק את עצמו שלא יפול לגמרי, חס ושלום, רק אדרבא יחיה את עצמו, וישמח את נפשו במעט הטוב שמוצא בעצמו, דהינו מה שזכה לעשות מימיו איזה מצוה או איזה דבר טוב, וכמו כן צריך לחפש עוד, למצא בעצמו עוד איזה דבר טוב, ואף שגם אותו הדבר הטוב הוא גם-כן מעורב בפסולת הרבה, עם כל זה יוציא משם גם-כן איזה נקודה טובה.

ב: הרע הוא גם חלק מעולמו של הקב"ה

5. **זוהר חלק ב דף כב עב**: צבע לבן ממידת החסד: "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, מקריב קורבנו לאש שהוא אדום, זורק הדם סביב למזבח שהוא אדום, מידת הדין אדום, מוצקין אותו (הריח) ועולה העשן כולו לבן, ואז האדום נהך ללבן, נהפך מידת הדין למידת הרחמים"

6. (עין איה שבת פו ע"א, אות יד)

התגבורת העצמית שבנפש בטוהר טבעה האלקי, היא המחוללת את דרכי החיים הקדושים והטובים. ההתעוררות הדמית, המתגברת על טוהר הנשמה לעכר אותה מטבעה, היא צובעת את הנפש בצבע זר, אדום, מכותם, [עד] שבהתגלות החיים אין צבעה, כלומר מראיתה העצמי, ניכר.

השעיר המשתלח ביחוד מכיון הוא נגד העוונות שהם מצד עצמם נגד הטבע הנפשי של האיש הישראלי, אשר רק הצבע הזר של הדמים הבהמיים, הם הם שגרמו להצביע את החיים בהצבע הדמי הזה. והצבע הזה של ההתעוררות הזרה, המהפכת את האדם לשעיר, דמות מחבל רוחני וציורי, מוצא מקומו, אחר ההתגברות העכורה, במחשבות המות, מקום בראש. והידיעה המתבררת כי המחשבות הללו ממקור המשחת של הדמים העכורים הם באים, לא טבעיים למחשבותיו של האדם והלך רוחו ונפשו הנאצלת מאור אלקים חיים, היא בעצמה מקרבת את התשובה ואת התיקון הנפשי העמוק, שעל כן קושרין לשון של זהורית בראשו של שעיר המשתלח, שנאמר "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו".

7. (עין איה שבת פט ע"א, אות קל)

החיים ותגבורת החיים המתגלה בנפש, המתגוונת בדם החי, **בדם האדום החם והתוסס, הם הם הגורמים, עם כל היופי והזוהר שבהם, גם את כל החרבן והשממון שבהם, את כל החטאת והרשע שבהם.** וסוף הכל מוכרחת התשובה לבא והסליחה להימצא...

8. ההבנה כי הרע הוא גם חלק מעולמו של הקב"ה, בעצם אין לנו יכולת שלא לחטוא בכלל, שהרי הקב"ה הוא שנתן לנו את היצר הרע והוא שאחראי עליו. כך מובא בגמרא במסכת ברכות[יח]: "אלמלא שלש מקראות הללו - נתמוטטו רגליהם של שונאי ישראל. חד דכתיב 'ואשר הרעותי[יט]'...". כלומר שהקב"ה עשה אותנו רעים.

9. הרב אבינר בהשראת ספרו של הרב קוק "אורות התשובה" למשמעותם של שני השעירים כתב: "מובא על ידי האדם אחראי על תיקון החטא והוא חייב לעשות ככל יכולתו לתקנו. אבל הוא אינו אחראי על מציאות הרע בעולם. הקב"ה "לוקח על עצמו" את האחריות לאותו רע הנובע ממעשה הבריאה הא-להי, כי הוא גם "בורא רע" (ישע' מה ז). האחריות על הרע מחולקת אפוא בין הקב"ה הבורא רע לבין האדם. לאחר שהאדם התאמץ כפי יכולתו לתיקון הרע, הרי האחריות לגאולת העולם מהרע היא על ה'. אף שני שעירי יום הכיפורים מציינים את האחריות הכפולה הזו, המחולקת בין ה' וישראל: שעיר אחד הוא לה', לכפר עלינו על חלקנו באחריות והוא שעיר חטאת של תשובה, ואילו השעיר השני הוא לעזאזל, לכוחות הרע, כפרה על ה' כביכול, שברא את הרע. והוא "הנושא את עוונותינו אל ארץ גזרה", **כי עוונותינו אינם רק תוצאה של מעשינו, אלא נובעים מעצם כוח הרשעה העולמית, כוח המדבריות, הריק, השממה והחורבן, ואלה נושאים בחלק מן האחריות."**

ג: ובמקום חוט השני

10. מדרש רבא שיר השירים: [כחוט השני שפתותיך]

דבר אחר: כחוט השני שפתותיך זה לשון של זהורית. ומדברך נאווה זה שעיר המשתלח. אמרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: רבש"ע, **אין לנו לשון זהורית ושעיר המשתלח.** אמר להם: כחוט השני שפתותיך, **רחישת פיך חביבה עלי, כחוט השני של זהורית.**

11. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף פה עמוד א

איקלע רבי לאתריה דרבי אלעזר ברבי שמעון (נקלע רבי למקומו של רבי אלעזר ברבי שמעון) אמר להם יש לו בן לאותו צדיק אמרו לו יש לו בן וכל זונה שנשכרת בשנים שוכרתו בשמנה (מחמת יופיו) אתייה אסמכיה ברבי (הביאווה והסמיכוהו לרב) ואשלמיה (ומסרוהו) לרבי שמעון בן איסי בן לקוניא אחות דאמיה (אחי אימו) (ללמדו תורה) כל יומא הוה אמר לקרייתי אנא איזיל (כל יום היה אומר הבן- לעירי אני חוזר) אמר ליה חכים עבדו יתך וגולתא דדהבא פרסו עלך ורבי קרו לך ואת אמרת לקרייתי אנא איזיל (אמר לו: חכם עשו אותך וגולת זהב שמו על ראשך ורבי קראו אותך ואתה אומר לעירי אני הולך?) אמר ליה מומי עזובה דא (אני נשבע שלא אבקש עוד לילך לעירי) כי גדל אתא יתיב במתיבתא דרבי (כשגדל ישב בישיבה של רבי) שמעיה לקליה אמר הא קלא דמי לקליה דרבי אלעזר ברבי שמעון (שמע רבי את קולו ואמר- קול זה דומה לקולו של רבי אלעזר ברבי שמעון) אמרו ליה בריה הוא (אמרו לו- בנו הוא.) קרי עליה (ועליו נאמר) (משלי י"א) "פרי צדיק עץ חיים ולקח נפשות חכם" פרי צדיק עץ חיים זה רבי יוסי ברבי אלעזר ברבי שמעון ולקח נפשות (המלמדו תורה קונוהו לבן) חכם זה רבי שמעון בן איסי בן לקוניא